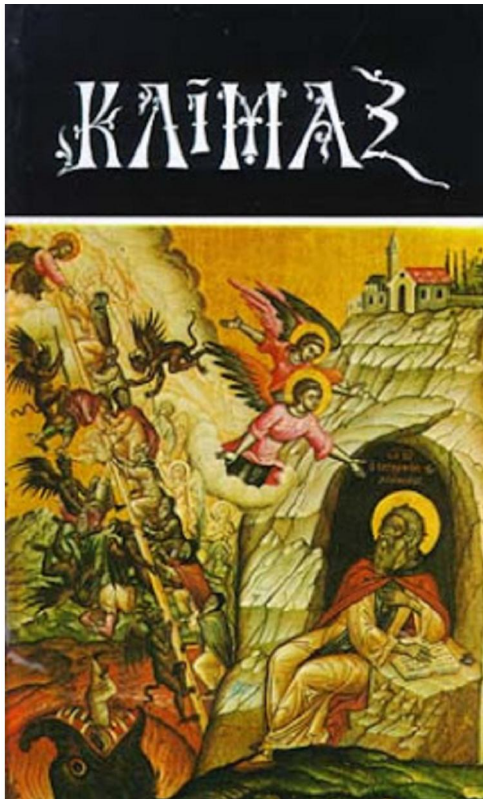

imverias.blogspot.com

Αγίου Ιωάννου του Σιναΐτου:Περί αγάπης, ελπίδος και πίστεως.

11–14 Minuten

"Κλίμαξ"

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ

Περί αγάπης, ελπίδος και πίστεως

(Διά τόν σύνδεσμον τής εναρέτου τριάδος τών

αρετών, τῆς αγάπης, τῆς ελπίδος καί τῆς πίστεως)

1.Νυνί δε λοιπόν - ύστερα από όλα τα προηγούμενα - μένει τα τρία ταύτα – τά οποία σφίγγουν και διατηρούν τον σύνδεσμο όλων – πίστις, ελπίς, αγάπη· μείζων δε πάντων η αγάπη» (πρβλ. Α΄ Κορ. ιγ΄ 13), διότι και ο Θεός αγάπη ονομάζεται (πρβλ. Α΄ Ιωάν. δ΄ 16). Εγώ όμως την μία την βλέπω σαν ακτίνα, την άλλη σαν φως και την Τρίτη σαν ηλιακό δίσκο, και όλες μαζί σαν ένα φωτεινό απαύγασμα και μία και την αυτήν λαμπρότητα. Η μία, η πίστις, δύναται να επιτελέση τα πάντα. Η άλλη, η ελπίς, περικυκλώνει με το έλεος του Θεού και δεν καταισχύνει τον ελπίζοντα. Και η Τρίτη, η αγάπη, δεν πέφτει ποτέ από το ύψος της ούτε σταματά από το τρέξιμό της ούτε επιτρέπει σ΄ αυτόν που επλήγωσε με τα βέλη της να ηρεμήση από την «μακαρίαν μανίαν» που του επροξένησε.

2. Αυτός που θέλει να ομιλή για την αγάπη είναι σαν να επιχειρή να ομιλή για τον ίδιο τον Θεόν. Η ανάπτυξις όμως ομιλίας περί Θεού είναι πράγμα επισφαλές και επικίνδυνο σε όσους δεν προσέχουν. Για την αγάπη γνωρίζουν να ομιλούν

οι Άγγελοι, αλλά και αυτοί ανάλογα με τον βαθμό της θείας ελλάμψεώς τους. Αγάπη είναι ο Θεός, και όποιος προσπαθεί να δώσει ορισμό του Θεού ομοιάζει με τυφλό που μετρά στην άβυσσο τους κόκκους της άμμου.

3. Η αγάπη, ως προς την ποιότητά της είναι ομοίωσις με τον Θεόν, όσο βέβαια είναι δυνατόν στους ανθρώπους. Ως προς την ενέργειά της, μέθη της ψυχής. Ως προς δε τις ιδιότητές της, πηγή πίστεως, άβυσσος μακροθυμίας, θάλασσα ταπεινώσεως.

4. Η αγάπη κυρίως είναι η απόρριψις κάθε εχθρικής και αντιθέτου σκέψεως, εφ' όσον «η αγάπη ού λογίζεται το κακόν» (Α' Κορ. ιγ' 5). Η αγάπη και η απάθεια και η υιοθεσία μόνο στην ονομασία διαφέρουν. Όπως ταυτίζεται η ενέργεια στο φως, στην φωτιά και στην φλόγα, έτσι να σκέπτεσαι ότι συμβαίνει και σ' αυτές. Όσο ποσόν αγάπης λείπει, τόσο ποσόν φόβου υπάρχει. Διότι όποιος δεν έχει φόβο ή είναι γεμάτος από αγάπη ή είναι νεκρωμένος ψυχικά.

5. Δεν είναι απρεπές εάν από τα ανθρώπινα πράγματα χρησιμοποιήσωμε παραδείγματα για

τον πόθο και τον φόβο και την επιμέλεια και τον
ζήλο και την δουλεία και τον έρωτα του Θεού.

Μακάριος εκείνος που απέκτησε τέτοιο πόθο
προς τον Θεόν, ωσάν αυτόν που έχει ο μανιώδης
εραστής προς την ερωμένη του.

Μακάριος εκείνος που εφοβήθηκε τον Κύριον,
όσο οι υπόδικοι τον δικαστή.

Μακάριος εκείνος που έδειξε τόση επιμέλεια και
φροντίδα στα πνευματικά, όσο οι ευγνώμονες
δούλοι στον κύριό τους.

Μακάριος εκείνος που έδειξε τόση ζηλοτυπία για
τις αρετές, όση οι σύζυγοι που προσέχουν
ζηλότυπα τις γυναίκες τους.

Μακάριος εκείνος που την ώρα της προσευχής
ίσταται εμπρός στον Κύριον όπως οι υπηρέτες
εμπρός στον βασιλέα.

Μακάριος εκείνος που προσπαθεί συνεχώς να
περιποιηθεί και να αναπαύη τον Κύριον όπως
έτυχε να περιποιηθή και να αναπαύση
(σεβαστούς) ανθρώπους.

Δεν προσκολλάται τόσο πολύ η μητέρα στο
βρέφος που θηλάζει, όσο ο υιός της αγάπης στον

Κύριον.

6. Ο πραγματικός εραστής φέρνει πάντοτε στον νού του το πρόσωπο του αγαπημένου του και το εναγκαλίζεται μυστικά με ηδονή. Αυτός ποτέ, ούτε και στον ύπνο του δεν μπορεί να ησυχάση, αλλά και εκεί βλέπει το ποθητό πρόσωπο και συνομιλεί μαζί του. Έτσι συμβαίνει στον σωματικό έρωτα. Έτσι συμβαίνει και σ' αυτούς που αν και έχουν σώμα είναι ασώματοι (και ασκούν τον πνευματικό έρωτα).

7. Κάποιος που εκτυπήθηκε από αυτό το βέλος έλεγε για τον εαυτό του - πράγμα που με κάνει να θαυμάζω - : «Εγώ καθεύδω» από την ανάγκη της φύσεως, «η δε καρδιά μου αγρυπνεί» από το πλήθος του έρωτος (πρβλ. Άσμα ε' 2).

8. Πρέπει να σημειώσης και τούτο, ως αφωσιωμένε φίλε, ότι αφού η ψυχή σαν άλλη έλαφος εξοντώση τα δηλητηριώδη ερπετά των παθών, τότε «επιποθεί και εκλείπει προς Κύριον» (πρβλ. Ψαλμ. πγ' 3), διότι πληγώνεται σαν με δηλητήριο από το πύρ της αγάπης [1].

9. Εκείνο που προξενεί η πείνα είναι κάτι που δεν φαίνεται και δεν εκδηλώνεται. Εκείνο όμως που

προξενεί η δίψα είναι κάτι το έντονο και φανερό που κάνει έκδηλο σε όλους τον εσωτερικό φλογισμό. Γι' αυτό και εκείνος που επόθει τον Θεόν έλεγε: «Εδίψησεν η ψυχή μου προς τον Θεόν, τον ισχυρόν, τον ζώντα» (Ψαλμ. μα' 3).

10. Εάν το πρόσωπο που αγαπούμε γνήσια, μας μεταβάλλει εξ ολοκλήρου με την παρουσία του και μας κάνει φαιδρούς και χαρωπούς και χωρίς λύπη, τι δεν θα προξενή άραγε το πρόσωπο του Δεσπότη, όταν επισκέπτεται μυστικά την καθαρή ψυχή;

11. Ο φόβος, όταν εισχωρήσει πραγματικά σε μία ψυχή, λιώνει και κατατρώγει τα ρυπαρά πάθη της σαρκός. «Καθήλωσον έκ του φόβου σου τάς σάρκας μου», λέγει σχετικά ο Ψαλμωδός (Ψαλμ. ριη' 120). Ενώ η οσία αγάπη, άλλους συνηθίζει να τους κατατρώγει, όπως είπε ο σοφός:

«Εκαρδίωσας ημάς, εκαρδίωσας»· δηλαδή «μας επλήγωσες στην καρδιά» (Άσμα δ' 9). Άλλους τους κάνει ωρισμένες φορές να αγάλλωνται και να λάμπουν από χαρά, όπως πάλι αναφέρεται στην Γραφή: «Επ' αὐτῷ ἡλπισεν ἡ καρδιά μου καὶ ἐβοηθήθην καὶ ἀνέθαλεν ἡ σὰρξ μου» (Ψαλμ. κζ' 7). Και· «Καρδίας ευφραινομένης πρόσωπον

θάλλει» (Παρμ. ιε' 13).

Όταν λοιπόν ολόκληρος ο άνθρωπος συγχωνευθή κάπως με την αγάπη του Θεού, τότε και εξωτερικά στο σώμα του σαν σε καθρέπτη δείχνει την εσωτερική λαμπρότητα της ψυχής. Κατ' αυτόν τον τρόπο εδοξάσθη και εκείνος ο θεόπτης, ο Μωϋσής. Όσοι κατέκτησαν την ισάγγελη αυτή βαθμίδα, ξεχνούν πολλές φορές την σωματική τροφή. Και νομίζω ότι δεν την επιθυμούν και τόσο συχνά, πράγμα όχι απίστευτο, αφού συμβαίνει και ο μη κατά Θεόν πόθος να κόβη πολλές φορές την επιθυμία του φαγητού.

Αυτών που έφθασαν πλέον σε τέτοια αφθαρσία νομίζω ότι και το σώμα τους δεν θα ασθενή τόσο εύκολα. Διότι κατά κάποιον τρόπο εξαγνίσθηκε πλέον και αφθαρτοποιήθηκε. Η φλόγα δηλαδή της αγνότητας έσβησε την φλόγα των σαρκικών παθών και ασθενειών. Νομίζω ακόμη ότι και το φαγητό που τρώγουν δεν τους προξενεί καμμία ευχαρίστησι. Διότι όπως οι υπόγειες φλέβες του νερού ποτίζουν μυστικά τις ρίζες των φυτών, έτσι και τις ψυχές αυτών των ανθρώπων τις τρέφει μυστικά το ουράνιο πύρ.

12. Η αύξησις του φόβου είναι αρχή της αγάπης. Και το τέλος της αγνείας είναι προϋπόθεσις της θεολογίας. Εκείνος που ένωσε τελείως τις αισθήσεις του με τον Θεόν, μυσταγωγείται στην θεολογία από τον ίδιο τον Θεόν. Εάν όμως οι αισθήσεις δεν έχουν ενωθή με τον Θεόν, είναι δύσκολο και επικίνδυνο να θεολογή κανείς [2].

13. Ο ενυπόστατος Λόγος του Θεού Πατρός, σε εκείνον πού θα κατοικήση, θα χαρίση τελεία αγνότητα και καθαρότητα, νεκρώνοντας τον θάνατο, (δηλαδή τα πάθη πού νεκρώνουν την ψυχή). Μετά από την νέκρωσι αυτή, ο μαθητής του Χριστού φωτίζεται και γίνεται γνώστης της θεολογίας. (Ο αγνός γνωρίζει τον Αγνόν), εφ' όσον «ο Λόγος Κυρίου, δηλαδή ο Υιός του Κυρίου και Θεού, αγνός (εστί) διαμένων εις αιώνα αιώνας» (πρβλ. Ψαλμ. ια' 7, ιη' 10). Και όποιος δεν εγνώρισε κατ' αυτόν τον τρόπο τον Θεόν, ομιλεί περί Θεού «στοχαστικώς».

14. Η αγνεία ανέδειξε θεολόγο τον μαθητή [3], ο οποίος με την αγνεία του αυτή αξιώθηκε να κηρύξη και να στερεώσει τα δόγματα της Αγίας Τριάδος.

15. Εκείνος που αγαπά τον Κύριον, έχει προηγουμένως αγαπήσει τον αδελφό του. Το δεύτερο οπωσδήποτε είναι απόδειξις του πρώτου. Εκείνος που αγαπά τον πλησίον του, ποτέ δεν θα ανεχθή ανθρώπους πού καταλαλούν. Θα φύγη δε μακριά από αυτούς σαν από φωτιά. Εκείνος πού λέγει ότι αγαπά τον Κύριον και συγχρόνως οργίζεται κατά του αδελφού του, ομοιάζει με εκείνον πού τρέχει στον ύπνο του!

16. Η δύναμις της αγάπης είναι η ελπίς, διότι με αυτήν περιμένουμε τον μισθό της αγάπης. Η ελπίς είναι «αδήλου πλούτου πλούτος», (δηλαδή πλούτος ενός πλούτου πού δεν φαίνεται). Η ελπίς είναι ασφαλής απόκτησις θησαυρού πρίν από την απόκτησί του. Αυτή είναι ανάπαυσις και ανακούφισις από τους κόπους. Αυτή είναι η θύρα της αγάπης. Αυτή φονεύει την απόγνωσι. Αυτή εικονίζει εμπρός μας τα πράγματα που ευρίσκονται μακριά. Έλλειψις της ελπίδος σημαίνει αφανισμός της αγάπης. Σ' αυτήν είναι δεμένοι οι πόνοι, σ' αυτήν είναι κρεμασμένοι οι κόποι, αυτήν περικυκλώνει το έλεος του Θεού.

17. Ο εύελπις μοναχός είναι σφάκτης της

ακηδίας, την οποία κατανικά με την μάχαιρα της ελπίδος. Η ελπίς γεννάται από την γεύσι και την εμπειρία των δώρων του Κυρίου. Διότι αυτός πού δεν τα εγεύθηκε, έχει δισταγμούς. Την ελπίδα την εξαφανίζει ο θυμός, διότι όπως λέγει η Γραφή, «η ελπίς ού καταισχύνει» (Ρωμ. ε' 5), ενώ «ανήρ θυμώδης ούκ ευσχήμων» (Παρμ. ια' 25).

18. Η αγάπη χορηγεί την χάρι της προφητείας, η αγάπη παρέχει την δύναμι της θαυματουργίας, η αγάπη είναι η άβυσσος της θείας ελλάμψεως, η αγάπη είναι η πηγή του θεϊκού πυρός – όσο περισσότερο πύρ αναβλύζει, τόσο περισσότερο καταφλέγει εκείνον που διψά. Η αγάπη είναι η στάσις και η εδραίωσις των Αγγέλων, η πρόοδος εις τους αιώνες όλων των εκλεκτών του Θεού.

«Ανάγγειλέ μας, ώ σύ η ωραία ανάμεσα στις αρετές, πού βόσκεις τα πρόβατά σου; Πού κατασκηνώνεις το μεσημέρι;» (πρβλ. Άσμα α' 7). «Φώτισον ημάς, πότισον ημάς, οδήγησον ημάς, χειραγωγήσον ημάς». Επιθυμούμε πια να ανεβούμε κοντά σου. Διότι εσύ κυριαρχείς σε όλα. Τώρα μου επλήγωσες την καρδιά και δεν μπορώ να ανθέξω στην φλόγα σου. Γι' αυτό θα σε υμνήσω και θα προχωρήσω: Εσύ κυριαρχείς

επάνω στην δύναμι της θαλάσσης, εσύ καταπραΰνεις και νεκρώνεις την ταραχή των κυμάτων της. Εσύ ταπεινώνεις και καταρρίπτεις ως τραυματία τον υπερήφανο λογισμό. Με τον ισχυρό σου βραχίονα διασκορπίζεις τους εχθρούς σου (πρβλ. Ψαλμ. πη΄ 10-11) και αναδεικνύεις ανικητούς τους ιδικούς σου εραστές.

» Και βιάζομαι να μάθω πώς σε είδε ο Ιακώβ επάνω στην κορυφή της κλίμακος. Ερωτώ να μάθω γι' αυτήν την ανάβασι. Πές μου, πώς ήταν ο τρόπος και η σύνθεσις στην διάταξι των βαθμίδων; Των βαθμίδων της αναβάσεως εκείνης, την οποία έβαλε στον νου και στην καρδιά του να επιχειρήση ο εραστής σου; (πρβλ. Ψαλμ. πγ΄ 6). Διψώ ακόμη να μάθω, ποιος ήταν ο αριθμός των βαθμίδων, και πόσος χρόνος χρειαζόταν για την ανάβασι. Διότι τους μέν χειραγωγούς της αναβάσεως, (τους Αγγέλους δηλαδή), τους ανήγγειλε αυτός που σε είδε και επάλαιψε μαζί σου [4], αλλά για τίποτε άλλο δεν θέλησε ή μάλλον δεν κατώρθωσε να μας διαφωτίση».

Εκείνη δε -αν και θεωρώ καλύτερο να ειπώ

Εκείνος [5]- η βασίλισσα, σαν να έσκυψε από τον ουρανό, έλεγε στα αυτιά της ψυχής μου:

«Εάν, ώ εραστά, δεν λυθής από την παχύτητα του σώματος, δεν θα μπορέσης να γνωρίσης το κάλλος του προσώπου μου. Η κλίμαξ ας σε διδάσκη την πνευματική σύνθεσι των επί μέρους αρετών. Στην κορυφή δε αυτής της κλίμακος είμαι στηριγμένη εγώ, καθώς το είπε ο μεγάλος μύστης μου, (ο Απόστολος Παύλος): «Νυνί δε μένει τά τρία ταύτα· πίστις, ελπίς, αγάπη· μείζων δε πάντων η αγάπη» (Α΄ Κορ. ιγ΄ 13).

Ι.Μ.Παρακλήτου

[1] Για την κατανόησι της φράσεως αυτής πρέπει να σημειωθή, ότι σύμφωνα με μία λανθασμένη αντίληψι των αρχαίων (βλέπε σχόλιο 1, λόγου ΚΕ΄) η έλαφος κατατρώγει τους όφεις, το δε δηλητήριό τους μέσα στον οργανισμό της δημιουργεί φλόγωσι και αφόρητη δίψα, ώστε να επιποθή «επί τάς πηγάς των υδάτων». Εδώ χαρακτηρίζεται ως έλαφος η ψυχή που ανέβηκε στις βαθμίδες της ταπεινοφροσύνης και της απαθείας και προχωρεί τώρα γεμάτη δίψα και θείο πόθο προς την κορυφή της αγάπης.

[2] Εάν δηλαδή ο άνθρωπος δεν καταστή
ηγιασμένο δοχείο της Χάριτος, δεν μπορεί να γίνη
θεολόγος. «Πάσα προσπάθεια του ανθρώπου -
παρατηρεί σύγχρονος θεολόγος – όπως γίνη
μέτοχος της θεολογίας αυτοδυνάμως, έν τη
αυταρκεία της εκπεσούσης αυτού φύσεως και
των διεσπασμένων και φύσει άλλωστε
περιορισμένων αυτού δυνατοτήτων είναι
ανέφικτος... [Και αντί θεολογίας έχομεν τότε] τον
περί Θεού θνητόν ανθρώπινον λόγον, εντός του
οποίου κυοφορείται εν πολλοίς το σκάνδαλον
μιας αμαρτανούσης θεολογίας, η οποία αντί της
ζωής είναι φορέύς του θανάτου» (Κ. Μουρατίδης,
«Κοινωνία» ΙΖ΄ 2, σελ. 59).

[3] Εννοεί τον άγιο Ιωάννη τον ευαγγελιστή.

[4] Πρόκειται για τον πατριάρχη Ιακώβ. Το
περιστατικό της πάλης του με τον Θεόν
περιγράφεται στην Γένεσι, (λβ΄ 24-31).

[5] «Εκείνος», δηλαδή ο Θεός, εφ΄ όσον «Ο Θεός
αγάπη εστίν» (Α΄ Ιωάν. δ΄ 16).